

Сімонян
 Анна Врамівна

Історіографічні та джерелознавчі аспекти дослідження громадських рад

УДК 323.21(477):930.2
 DOI [https://doi.org/ 10.24195/2414-9616-2019-4-54-61](https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-4-54-61)

Сімонян Анна Врамівна
 аспірант кафедри політології та міжнародних відносин
 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
 пр. Центральний 59-а,
 м. Северодонецьк, Україна

У статті проаналізовано стан наукового розроблення проблеми функціонування громадських рад при органах виконавчої влади в сучасній політичній системі України. Було визначено та опрацьовано джерельну базу цієї дослідницької проблеми на основі підзаконних нормативно-правових актів, офіційних документів громадських рад, матеріалів аналітичних і наукових досліджень, а також публікацій у засобах масової комунікації.

Актуальність обраної теми зумовлена провідною роллю громадських рад у процесі становлення та розвитку інститутів громадянського суспільства та демократичного суспільства в цілому, оскільки вони є інституціалізованою формою здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади та реалізацією конституційного права громадян на управління державою.

Українське громадянське суспільство перебуває на стадії розвитку, тому дослідження діяльності громадських рад необхідне для виявлення можливих інституційних, внутрішньо- та зовнішньополітичних факторів дестабілізації. Комплексний науковий аналіз функціонування громадських рад у сучасній політичній системі України методологічно передбачає системне опрацювання наявної сукупності наукових і аналітичних праць із цього питання (історіографічний аспект) та визначення необхідної для дослідження бази джерел (джерелознавчий аспект).

Метою цієї роботи став аналіз функціонування громадських рад у сучасній політичній системі України з позицій історіографічного та джерелознавчого аспектів. Досягнення поставленої мети передбачало розв'язання таких дослідницьких завдань:

1) дослідити та класифікувати наявну історіографію, присвячену проблемі функціонування громадських рад;

2) визначити джерельну базу дослідження, описати та систематизувати її.

З огляду на це був проведений аналіз наукової та аналітичної літератури, результати якого демонструють зацікавленість науковців проблемою функціонування громадських рад, що засвідчує різноманіття тематики та напрямків науково-аналітичних доробок. Водночас поза увагою дослідників досі залишаються проблеми діяльності Ради голів громадських рад при органах виконавчої влади при Кабінеті Міністрів України та консультативно-дорадчих органів (громадських та експертних рад) при комітетах Верховної Ради України.

Окреслені джерела дослідження характеризується прозорістю та публічністю, їх переважна більшість знаходиться у відкритому доступі в мережі Інтернет.

Отримані результати стануть підґрунтям для подальшого наукового аналізу функціонування громадських рад у сучасній політичній системі України та їх ролі в розвитку громадянського та демократичного суспільства.

Ключові слова: громадські ради, інститути громадянського суспільства, консультативно-дорадчі органи, громадський контроль, громадянське суспільство, органи державної влади, політична система, історіографія, джерельна база.

Вступ. Розвиток України як демократичної держави неможливий без сталої взаємодії держави з інститутами громадянського суспільства, яке проявляється, зокрема, й в активному залученні представників громадськості до формування та реалізації державної політики. Інституціалізованою формою таких державно-громадських взаємовідносин є громадські ради при органах виконавчої влади, участь у яких дозволяє громадянськості реалізовувати власні законні інтереси й здійснювати незалежний суспільний контроль за діяльністю органів державної влади. Громадські ради є одним із інструментів взаємодії та кооперації між інститутами громадянського суспільства та публічною владою [24, с.11].

Сучасне законодавство визначає громадську раду як тимчасовий консультативно-дорадчий орган при органі центральної або місцевої влади, метою утворення якого є сприяння участі громадянськості у формуванні та реалізації державної

та/або регіональної політики. Зокрема, громадські ради сприяють реалізації права громадян на участь в управлінні державними справами, а також врахуванню громадської думки під час формування та реалізації державної політики органом виконавчої влади; залучають заінтересовані сторони до консультацій з громадськістю, готують експертні висновки та пропозиції, аналітичні матеріали, які стосуються формування та реалізації державної та/або регіональної політики, а також проводять громадський моніторинг діяльності органу виконавчої влади [18].

Громадські ради при органах публічної влади виконують низку важливих для демократичного суспільства функцій:

1) функція соціального ініціювання (ініціювання громадськістю прийняття нових актів чи внесення необхідних змін у чинні акти);

2) функція соціального захисту (захист від прийняття актів, які шкодять громадськістю);

3) функція соціального лобювання (повнота представлення та врахування інтересів різних категорій громадян);

4) функція громадської експертизи (оцінка дій та актів органів влади);

5) функція «медіаційного майданчика» (вирішення різноманітних соціальних конфліктів) [11].

Таким чином, провідна роль громадських рад у становленні та розвитку українського демократичного суспільства зумовлює актуальність теми дослідження. Важливим є вивчення реальних та потенційних можливостей впливу громадських рад на процеси сучасної української політичної системи, зокрема на розвиток інститутів громадянського суспільства.

Комплексний аналіз громадських рад та їхнього функціонування в сучасній політичній системі України методологічно потребує системного опрацювання наукових і аналітичних праць, які висвітлюють історію вивчення цієї проблеми, а також визначення й окреслення необхідної джерельної бази. Ці фактори спонукають зосередитися саме на історіографічному й джерелознавчому складниках аналізу.

Мета та завдання. Метою цієї роботи є дослідження функціонування громадських рад у сучасній політичній системі України в історіографічному та джерелознавчому аспектах.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких дослідницьких завдань:

1) дослідити та класифікувати наявну історіографію, присвячену проблемі функціонування громадських рад;

2) визначити джерельну базу дослідження, описати та систематизувати її.

Методи дослідження. Для історіографічного та джерелознавчого дослідження проблеми функціонування громадських рад у політичній системі були використані методи аналізу й синтезу, узагальнення, порівняльного аналізу, класифікації з використанням проблемно-тематичного підходу, системний та структурно-функціональний методи.

Результати. Історіографічний аспект дослідження функціонування громадських рад у політичній системі передбачає аналіз сукупності наукових й аналітичних досліджень та інших історіографічних джерел, присвячених цій проблемі.

Перш ніж перейти до власне історіографічного дослідження, необхідно окреслити суспільно-історичний контекст. Першу громадську раду в історії незалежної України – Раду підприємців України при Кабінеті Міністрів України – було створено 22 березня 1993 року. Мета її діяльності полягала в налагодженні співпраці та взаємодії підприємців з урядом й іншими органами державної виконавчої влади, зокрема

у сфері державної політики щодо розвитку підприємництва і формування ринкової інфраструктури. Трохи пізніше, 17 липня 1996 року, всеукраїнські громадські екологічні організації обрали склад першої Громадської ради при Міністерстві екології і природних ресурсів України, обрані члени якої мали впливати на екологічно важливі рішення уряду. Згодом, 28 липня 2000 року, при Державному комітеті з питань регуляторної політики і підприємництва України було створено Громадську колегію для захисту прав і законних інтересів підприємців та врегулювання конфліктів у сфері підприємництва. Станом на 2003 рік при Президенті України, Кабінеті Міністрів України, центральних органах влади тощо існувала велика кількість консультативно-дорадчих органів (більшість – лише формально), проте власне громадськими із цих рад були одиниці [8].

Новим етапом став 2004 рік, коли існування громадських рад при органах виконавчої влади стало обов'язковим відповідно до Указу Президента України та постанови Кабінету Міністрів України. У такий спосіб громадяни фактично вперше отримали нормативно закріплений механізм реалізації власного конституційного права на участь в управлінні державою. Водночас громадські ради протягом 2005–2009 рр. мали обмежені повноваження, а відсутність конкретного механізму їх формування на практиці втілилася в одноосібне затвердження складу громадської ради керівником органу виконавчої влади на власний розсуд, що згодом намагалися легалізувати нормативно, перетворивши «ради при органах влади» на «колегії при керівниках». Тоді ж неодноразово вносилися зміни до підзаконних нормативно-правових актів, які регулювали діяльність громадських рад, або ж створювалися суттєво нові, подекуди без консультацій із громадськістю. Незважаючи на такі умови, цей формат взаємодії між органами державної влади й громадськістю назагал сприймався позитивно. Як наслідок, протягом 2005–2009 рр. громадські ради діяли при більшості центральних і місцевих органів виконавчої влади.

Зрештою, Кабінет Міністрів України видав нині чинну постанову № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадян у формуванні та реалізації державної політики», внаслідок чого громадські ради обираються виключно представниками інститутів громадянського суспільства, мають ширші повноваження та перетворюються на потужний інструмент впливу громадянського суспільства на державну політику.

Посилений інтерес до громадських рад спостерігається й у сучасному науковому дискурсі, де вони та їхня діяльність стали об'єктами численних досліджень. Явище громадських

рад висвітлено в окремій статті Енциклопедії державного управління [11]. Ґрунтовне експертне дослідження діяльності громадських рад при центральних органах виконавчої влади України представлено в монографії «Влада і суспільство: діалог через громадські ради» (Ю.Ж. Шайгородський, Т.С. Андрійчук, А.Я. Дідух, А.О. Мішин, К.П. Меркотан, Н.Ф. Романова, О.В. Ярошенко) [6]. У цьому науково-аналітичному доробку надано загальну характеристику роботи громадських рад при центральних органах виконавчої влади, проаналізовано їхній склад і структуру, повноваження й функції, механізми формування, планування їхньої роботи, а також особливості взаємодії з органами влади. Теоретичні аспекти типологізації, зокрема визначення критеріїв та розроблення типів громадських рад в Україні, представлені в дослідженні А.В. Сімонян [1].

Роль громадських рад у взаємодії інститутів громадянського суспільства й органів державної влади та комунікації між ними досліджена К.С. Павлюком [14] та А.М. Круглашовим [10]. Функції громадських рад як інструменту участі громадськості у формуванні й реалізації державної політики, особливості їхнього формування й функціонування представлені в роботах Т.С. Андрійчук [2] та А.В. Сімонян [21]. Нормативно-правове регулювання діяльності громадських рад при органах виконавчої влади проаналізовано М.Ю. Віхляєвим [5].

Організаційно-правові особливості діяльності громадських рад після внесення у 2015 році змін до постанови Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» проаналізовані С.І. Рудовською [20]. Дослідницею проведено порівняння попередніх і поточних інституційних умов функціонування громадських рад, а також надано оцінку новим умовам формування й діяльності громадських рад.

Функціонування громадських рад у системі охорони здоров'я є предметом дослідження В.В. Глуховського [7]. Окрім того, діяльність громадських рад при структурних підрозділах охорони здоров'я місцевих органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування вивчається С.Я. Паком [15].

Особливості діяльності громадських рад у секторі безпеки й оборони України, зокрема громадських рад при Службі безпеки України, Міністерстві внутрішніх справ України, Державній прикордонній службі України та Міністерстві оборони України представлені в дослідженні М.В. Сіцінської [22].

Вплив громадських гуманітарних рад на державну гуманітарну політику досліджений В.Г. Бульбою та А.В. Меляковим [4]. Громадська

гуманітарна рада при Президенті й Громадська рада при Міністерстві освіти і науки України визначені С.А. Вавренюком [27] впливовими інституціями у сфері української освіти і науки. Можливості й особливості участі громадських рад у реалізації гуманітарної політики на регіональному рівні проаналізовані в роботі О.Г. Кучабського та А.В. Мелякова [12].

Реалізацію контролюючої функції громадських рад, застосованої під час процесу управління державною власністю, на прикладі Громадської ради при Фонді державного майна України досліджено К. Бачинською [3]. Громадські ради при головних управліннях юстиції вивчені С. Олєфіренко [13].

Діяльність громадських рад щодо надання змоги населенню брати участь у процесі прийняття поточних рішень, розв'язання проблем соціально-економічного розвитку регіонів і сприяння розвитку регіональних економічних відносин проаналізована Т. Калінеску та О. Зеленко [23].

Проблему інституціалізованої можливості представлення інтересів національних меншин у системі державного управління громадськими радами при органах виконавчої влади досліджено С. Рудницьким [19].

Діяльність громадських рад як консультативно-дорадчих органів при Президенті України, а також можливості їхнього впливу на рішення глави держави висвітлено в науковому доробку Ю. Полякової [17].

Умови та особливості функціонування громадських рад при місцевих органах виконавчої влади й органах місцевого самоврядування були досліджені Є. Перегудою та К. Донченко на прикладі Полтавської області [16].

Отже, проблемно-тематичний підхід до аналізу наявної історіографії, присвяченої проблемі функціонування громадських рад, дозволяє узагальнити та класифікувати наявні наукові та аналітичні роботи. Тематичне розмаїття науково-аналітичних досліджень може бути узагальнено й класифіковано у формі переліку ключових тем, серед яких:

- 1) функції, повноваження громадських рад та можливості реалізації;
- 2) структура, склад та механізми формування громадських рад;
- 3) типологізація громадських рад;
- 4) інституційні можливості громадських рад у політичному процесі;
- 5) нормативно-правове регулювання діяльності громадських рад;
- 6) організаційно-правові особливості діяльності громадських рад;
- 7) історія виникнення та становлення громадських рад в Україні;

8) діяльність громадських рад при центральних органах виконавчої влади;

9) діяльність громадських рад при місцевих органах виконавчої влади;

10) діяльність громадських рад при Президенті України;

11) діяльність громадських рад щодо державної політики в певній галузі;

12) діяльність громадських рад у певному регіоні;

13) ефективність діяльності громадських рад.

Тим не менш, аналіз сучасного українського наукового дискурсу демонструє недостатній рівень дослідження функціонування консультативно-дорадчих органів у політичній системі України. Наприклад, можна констатувати повну відсутність досліджень, присвячених Раді голів громадських рад при органах виконавчої влади, утвореній ще у 2012 році. Функція цього консультативно-дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України полягає в налагодженні комунікації і взаємодії між Кабінетом Міністрів України та громадськими радами при органах виконавчої влади усіх рівнів. Рада голів громадських рад при органах виконавчої влади є впливовим майданчиком для надання консультативної допомоги представникам громадських рад, координація їхньої діяльності, а також для консолідації представників інститутів громадянського суспільства в їхній взаємодії з виконавчою владою. Нещодавно Рада голів громадських рад при органах виконавчої влади відновила свою діяльність, яка фактично припинилася у 2014 році, – 4 липня 2019 року відбулося перше засідання оновленого складу Ради. Саме тому дослідження діяльності цієї Ради є надзвичайно актуальним у контексті комплексного й системного вивчення функціонування громадських рад у сучасній Україні.

Недослідженими наразі залишаються також і консультативно-дорадчі органи при Верховній Раді України. Вивчення цієї проблеми надзвичайно актуальне, оскільки наразі консультативно-дорадчі органи (громадські та експертні ради) функціонують при 7 комітетах Верховної Ради України, зокрема при Комітеті з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму, Комітеті з питань свободи слова та інформаційної політики, Комітеті з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, Комітеті з питань податкової та митної політики, Комітеті з питань культури і духовності, Комітеті в закордонних справах, а також Комітеті з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення.

Варто зазначити, що громадські ради не знаходяться у фокусі уваги науковців постійно, тому що вони зазвичай беруться до уваги в межах загального дослідження інститутів громадянського суспільства.

Грунтовне дослідження діяльності громадських рад у політичній системі України потребує

залучення необхідної джерельної бази, яка була умовно поділена нами на декілька основних груп: підзаконні нормативно-правові акти, офіційні документи громадських рад, матеріали аналітичних і наукових досліджень, а також публікації в засобах масової комунікації.

Аналіз підзаконних нормативно-правових актів під час дослідження важливий, оскільки чинні акти формують правовий контекст діяльності громадських рад, тоді як акти, які втратили чинність, відображають численні зміни політичної системи в Україні, що мали безпосередній вплив на функціонування громадських рад. Серед чинних підзаконних нормативно-правових актів для дослідження важливими є указ Президента України від 31.07.2004 р. № 854 «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», а також постанова Кабінету Міністрів України № 658 від 20 червня 2012 року «Про утворення Ради голів громадських рад при органах виконавчої влади».

Не менш важливими джерелами дослідження є постанови Кабінету Міністрів України № 210 від 22 березня 1993 року «Про створення Ради підприємців України при Кабінеті Міністрів України» (створення першої громадської ради), № 1378 від 15 жовтня 2004 року «Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» (утворення громадських рад при усіх центральних органах виконавчої влади та місцевих, у тому числі й районних, державних адміністраціях), № 356 від 18 травня 2005 року «Про додаткові заходи щодо залучення громадян до участі в управлінні державними справами» (громадські ради при органах виконавчої влади були перетворені на громадські колегії при керівництві органів виконавчої влади), № 215 від 1 березня 2006 року «Питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», постанова Кабінету Міністрів України № 1302 від 26 листопада 2009 року «Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

До цієї категорії відносяться й численні нормативні акти міністерств, державних комітетів, інших органів центральної виконавчої влади зі спеціальним статусом, а також місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, які стосуються діяльності відповідних громадських рад (наприклад, накази про затвердження складу громадської ради, про затвердження положень або внесення змін до них тощо).

Другу групу джерел складають офіційні документи громадських рад, зокрема плани роботи,

звіти про діяльність, протоколи та матеріали засідань, офіційні рішення, регламент роботи, склад, оголошення, презентаційні доповіді тощо. Зазначені джерела зазвичай знаходяться у відкритому доступі на офіційних веб-сторінках громадських рад.

До третьої групи джерел входять матеріали аналітичних і наукових досліджень діяльності громадських рад, наприклад, загальнонаціональний звіт із моніторингу формування громадських рад при центральних та місцевих органах виконавчої влади «Громадські ради в цифрах» [9], довідник «Громадські ради в Україні» [8], аналіз результатів досліджень в монографії «Влада і суспільство: діалог через громадські ради» [6] тощо. Діяльність громадських рад у контексті взаємодії органів місцевої влади й громадянського суспільства відображена в численних аналітичних дослідженнях, наприклад, Аналітичного центру CEDOS [25] та [26].

Четверта група джерел сформована з публікацій і матеріалів стосовно діяльності громадських рад [29], які оприлюднюються й розповсюджуються засобами масової комунікації, наприклад, інформаційно-аналітичні матеріали [28], публіцистика, новини тощо.

Загалом джерельна база дослідження діяльності громадських рад характеризується публічністю, доступністю, переважна більшість джерел знаходиться у відкритому доступі в мережі Інтернет. Наприклад, на Урядовому порталі (www.kmu.gov.ua), єдиному веб-порталі органів виконавчої влади України, є інформація про всі наявні громадські ради, а також посилання на їхні офіційні веб-сторінки.

Висновки. У межах цієї роботи нами було проаналізовано історіографію, присвячену проблемі функціонування громадських рад у політичній системі, та визначено джерельну базу її дослідження.

За даними дослідження, становлення громадських рад як консультативно-дорадчих органів в Україні розпочалося з 1993 року й лише у 2010 році вони отримали сучасний організаційно-правовий контекст діяльності. Громадські ради стали популярним та дієвим засобом участі громадян в управлінні державними справами, засобом комунікації між органами виконавчої влади та суспільством, а також майданчиком для громадських експертів.

Проведений аналіз наукової та аналітичної літератури засвідчує значну зацікавленість науковців проблемою функціонування громадських рад, що проявляється в різноманітті тематики та напрямків науково-аналітичних доробок. Разом із тим поза увагою науковців досі залишаються проблеми діяльності Ради голів громадських рад при органах виконавчої влади при Кабінеті Міністрів України та консультативно-дорадчих органів (громадських

та експертних рад) при комітетах Верховної Ради України. Громадські ради не знаходяться постійно у фокусі уваги дослідників, подекуди вони вивчаються в межах загального дослідження інститутів громадянського суспільства.

Окреслена нами джерельна база дослідження функціонування громадських рад представлена підзаконними нормативно-правовими актами, офіційними документами громадських рад, матеріалами аналітичних і наукових досліджень, а також публікаціями в засобах масової комунікації. Усі зазначені джерела є публічними та знаходяться у вільному доступі в мережі.

Таким чином, результати, отримані внаслідок проведеного наукового аналізу історіографії та джерельної бази, стануть підґрунтям для подальшого дослідження функціонування громадських рад у сучасній політичній системі України та їх ролі в розвитку громадянського та демократичного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агафонова Г. С., Сімонян А. В. Типологізація громадських рад. *Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»*. Вип. 137 (№10). 2018. С. 283–287.
2. Андрійчук Т.С. Громадські ради при органах виконавчої влади України як форма взаємодії держави і громадянського суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2015. 23 с.
3. Бачинська К. Громадські ради як форма громадського контролю над процесом управління державною власністю. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. Вип. 2. С. 33–36.
4. Бульба В.Г., Меляков А.В. Громадські гуманітарні ради в Україні: потенціал, проблеми, перспективи. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. Вип. 3. С. 162–167.
5. Віхляєв М.Ю. Громадські ради при органах виконавчої влади України та роль громадських об'єднань у їх діяльності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 36–43.
6. Влада і суспільство: діалог через громадські ради : монографія / за заг. ред. Шайгородського Ю.Ж. Київ. 2011. 147 с.
7. Громадські ради в системі охорони здоров'я: створення і робота : метод. посіб. / заг. ред. В.В. Глуховський. Миколаїв : Дизайн і поліграфія, 2008. 124 с.
8. Громадські ради в Україні : довідник / упоряд. М. Лациба. Київ. 2003. 232 с.
9. Громадські ради в цифрах : загальнонац. звіт із моніторингу формування громад. рад при центр. та місц. органах викон. Влади. Київ : Агентство «Україна». 2011. 123 с.
10. Круглашов А.М. Громадські Ради як комунікатор між владою та організованою громадськістю: регіональний досвід та потенціал розвитку. *Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналітична доповідь* / за ред. О.М. Майбороди. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2013. 376 с.
11. Крупник А.С. Громадські ради. *Енциклопедія державного управління : у 8 т.* / Київ : НАДУ. 2011.

Т. 1 : Теорія державного управління. 2011. С. 116. URL : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vyda_nniy/902a288d-d8fc-42de-b917-9ebd85e716cb.pdf (дата звернення: 01.08.2019).

12. Кучабський О.Г., Меляков А.В. Громадські ради в системі управління гуманітарним розвитком регіонів: потенціал та перспективи діяльності. Теорія та практика державного управління. 2012. Вип. 4. С. 32–40.

13. Олєфіренко С.В. Громадські ради при Головних управліннях юстиції як засіб взаємозв'язку з громадськістю. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2014. № 3. С. 124–131.

14. Павлюк К.С. Взаємодія інститутів громадського суспільства та органів державної влади: діалог через громадські ради. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 37. С. 235–241.

15. Пак С.Я. Громадські ради в системі державного управління охороною здоров'я на регіональному та місцевому рівнях в Україні. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 36. С. 90–96.

16. Перегуда Є.В., Донченко К.А. Громадські ради як механізм взаємодії місцевих органів влади. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2015. Вип. 17. С. 48–53.

17. Полякова Ю.О. Громадські ради як консультативно-дорадчі органи при Президенті України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 136–144.

18. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF> (дата звернення: 01.08.2019).

19. Рудницький С.В. Громадські ради як інституціалізація суспільно-політичних інтересів національних меншин в Україні. *Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр.* 2010. Вип. 47. С. 657–663.

20. Рудовська С.І. Громадські ради нового формату: організаційно-правові зміни діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 9. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_9_18 (дата звернення: 01.08.2019).

21. Сімонян А.В. Громадські ради у політичному процесі сучасної України. *Науковий журнал «Politicus»*. Випуск 2. 2018. С. 66–70.

22. Сіцінська М.В. Громадська рада: особливості її діяльності в секторі безпеки і оборони України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2014. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_1_3 (дата звернення: 01.08.2019).

23. Calinescu T., Zelenko O. Analysis of public institutes activity as instrument of settlement the economic relations of region. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. № 3/5(41). 2018. С. 9–14.

24. Government interaction with Civil Society. Policy paper on government interaction with civil society on drug policy issues: Principles, ways and means, opportunities and challenges. 2015. URL : <https://rm.coe.int/government-interaction-with-civil-society-policy-paper-on-government-i/168075b9d9> (дата звернення: 01.08.2019).

25. Kyiv: interaction between local authorities and civil society. 2019. URL : <https://mistosite.org.ua/articles/kyiv-interaction-between-local-authorities-and-civil-society> (дата звернення: 01.08.2019).

26. Lviv: interaction between local authorities and civil society. 2019. URL : <https://mistosite.org.ua/articles/interaction-between-local-government-bodies-and-civil-society-in-lviv> (дата звернення: 01.08.2019).

27. Vavrenyuk S.A. Features of governmental regulation in the sphere of educational services of Ukraine. *Public management: collection*. № 2(17). March 2019. 2 (17), 25–34.

28. Why do Ukrainian Ministries need public consultations: training by Lidiia Yershykhyna. URL : <http://association4u.com.ua/index.php/en/2-uncategorised/155-why-do-ukrainian-ministries-need-public-consultations-training-by-lidiia-yershykhyna> (дата звернення: 01.08.2019).

29. Young Scientists Council at the Ministry of Education and Science of Ukraine. URL : <http://www.eurodoc.net/na/ysc-ukraine> (дата звернення: 01.08.2019).

REFERENCES:

1. Agafonova, H. S., Simonian, A. V. (2018) Typologizacija ghromadsjkykh rad [The Typology of public councils]. Kyiv. Hileya: Scientific Bulletin. Volume 137 (№10). 283-287 [in Ukrainian].

2. Andrijchuk, T. S. (2015) Hromads'ki rady pry orhanakh vykonavchoi vlady Ukrainy iak forma vzaiemodii derzhavy i hromadians'koho suspil'stva [Public councils under the executive bodies of Ukraine as a form of interaction between the state and civil society]: Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv, 23. [in Ukrainian].

3. Bachyns'ka, K. (2013) Hromads'ki rady iak forma hromads'koho kontroliu nad protsesom upravlinnia derzhavnoiu vlasnistiu [Public councils as a form of public control over the process of managing state property]. Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia. Issue 2. 33-36 [in Ukrainian].

4. Bul'ba, V. H., Meliakov, A. V. (2013) Hromads'ki humanitarni rady v Ukraini: potentsial, problemy, perspektyvy [Public humanitarian councils in Ukraine: potential, problems, prospects]. Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka. Issue 3. 162-167 [in Ukrainian].

5. Vikhliaiev, M. Y. (2013) Hromads'ki rady pry orhanakh vykonavchoi vlady Ukrainy ta rol' hromads'kykh ob'iednan' u ikh diial'nosti [Public councils under the executive bodies of Ukraine and the role of public associations in their activities]. Naukovyj visnyk Natsional'noi akademii vnutrishnikh sprav. Issue 2. 36-43 [in Ukrainian].

6. Shajhorods'kyj, Y. Zh. (Ed.). (2011). Vlada i suspil'stvo: dialoh cherez hromads'ki rady : monohrafiia [Government and Society: Dialogue Through Public Councils: A Monograph]. Kyiv.147 [in Ukrainian].

7. Hlukhovs'kyj, V. V. (Ed.). (2008). Hromads'ki rady v systemi okhorony zdorov'ia: stvorennia i robota: metod. posib [Public councils in the health care system: formation and performance]. Mykolaiv: Dyzajn i polihrafiia. 124. [in Ukrainian].

8. Latsyba, M. (Ed.). (2003). Hromads'ki rady v Ukraini: dovidnyk [Public councils in Ukraine]. Kyiv. 232 [in Ukrainian].

9. Hromads'ki rady v tsyfrakh: zahal'nonats. zvit iz monitorynhu formuvannia hromad. rad pry tsestr. ta mists. orhanakh vykon. vlady [Public Councils in Figures: National Report on Monitoring the Formation of Public Councils at Central and Local Executive Bodies] (2011). Kyiv. Ahentstvo «Ukraina». 123 [in Ukrainian].

10. Kruhlashov, A. M. (2013) Hromads'ki Rady iak komunikator mizh vladoiu ta orhanizovanoi hromads'kistiu: rehional'nyj dosvid ta potentsial rozvytku [Public Councils as a Communicator between Government and the Organized Community: Regional Experience and Development Potential]. Derzhava i hromadians'ke suspil'stvo v Ukraini: poshuk kontseptsii spivpratsi: analytical abstracts. Kyiv. 376 [in Ukrainian].

11. Krupnyk, A. S. (2011) Hromads'ki rady. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Public councils. Encyclopedia of Public Administration]: (Vols. 1-8). / Kyiv: NADU.; Vol.1: Teoriia derzhavnoho upravlinnia (2011). 116. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encykloped_vydanniy/902a288d-d8fc-42de-b917-9ebd85e716cb.pdf (accessed 1 August 2019) [in Ukrainian].

12. Kuchabs'kyj, O. H., Meliakov, A. V. (2012) Hromads'ki rady v systemi upravlinnia humanitarnym rozvytkom rehioniv: potentsial ta perspektyvy diial'nosti [Public Councils in the Humanitarian Development Management System for Regions: Potential and Prospects for Activity]. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. Issue 4. 32-40 [in Ukrainian].

13. Olefirenko, S. V. (2014) Hromads'ki rady pry Holovnykh upravlinniakh iustytysii iak zasib vzaiemozvi'iazku z hromads'kistiu [Public councils at the Directorates General of Justice as a means of public relations]. Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Issue 3. 124-131 [in Ukrainian].

14. Pavliuk, K. S. (2013) Vzaiemodiia instytutiv hromads'koho suspil'stva ta orhaniv derzhanoi vlady: dialoh cherez hromads'ki rady [Interaction between civil society institutions and public authorities: dialogue through public councils]. Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnia. Issue 37. 235-241 [in Ukrainian].

15. Pak, S. Y. (2013) Hromads'ki rady v systemi derzhavnoho upravlinnia okhronoiu zdorov'ia na rehional'nomu ta mistsevomu rivniakh v Ukraini [Public councils in the system of public health management at regional and local levels in Ukraine]. Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnia. Issue 36. 90-96 [in Ukrainian].

16. Perehuda, Y. V., Donchenko, K. A. (2015) Hromads'ki rady iak mekhanizm vzaiemodii mistsevykh orhaniv vlady [Public councils as a mean of interaction between local authorities]. Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 22: Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsial'no-politychnykh dystsyplin. Issue. 17. 48-53 [in Ukrainian].

17. Poliakova, Y. O. (2016) Hromads'ki rady iak konsul'tatyvno-doradchi orhany pry Prezidenti Ukrainy [Public councils as advisory bodies under the President of Ukraine]. Visnyk Natsional'noi akademii pravovykh nauk Ukrainy. Issue 1. 136-144 [in Ukrainian].

18. Pro zabezpechennia uchasti hromads'kosti u formuvanni ta realizatsii derzhavnoi polityky: Postanova

Kabinetu Ministriv Ukrainy № 996 (2010) [The resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine about ensuring public participation in the formation and implementation of stare policy no. 996]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF> (accessed 1 August 2019) [in Ukrainian].

19. Rudnyts'kyj, S. V. (2010) Hromads'ki rady iak instyutsializatsiia suspil'no-politychnykh interesiv natsional'nykh menshyn v Ukraini [Public councils as institutionalization of socio-political interests of national minorities in Ukraine]. Derzhava i pravo. Yuryd. i polit. nauky: zb. nauk. pr. Issue. 47. 657-663 [in Ukrainian].

20. Rudovs'ka, S. I. (2015) Hromads'ki rady novoho formatu: orhanizatsijno-pravovi zminy diial'nosti [New format public councils: organizational and legal changes in activity]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. Issue 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_9_18 (accessed 1 August 2019) [in Ukrainian].

21. Simonian, A. V. (2018) Hromads'ki rady u politychnomu protsesi suchasnoi Ukrainy [Public councils in the political process of modern Ukraine]. Naukovyj zhurnal «Politicus». Issue 2. 66-70 [in Ukrainian].

22. Sitsins'ka, M. V. (2014) Hromads'ka rada: osoblyvosti ii diial'nosti v sektori bezpeky i oborony Ukrainy [Public Council: Features of its Activity in the Security and Defense Sector of Ukraine]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. Issue 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_1_3 (accessed 1 August 2019) [in Ukrainian].

23. Calinescu, T., Zelenko, O. (2018) Analysis of public institutes activity as instrument of settlement the economic relations of region. Tekhnolohichnyj audyt ta rezervy vyrobnytstva. Issue 3/5(41). 9-14.

24. Government interaction with Civil Society. Policy paper on government interaction with civil society on drug policy issues: Principles, ways and means, opportunities and challenges (2015). URL: <https://rm.coe.int/government-interaction-with-civil-society-policy-paper-on-government-i/168075b9d9> (accessed 1 August 2019).

25. Kyiv: interaction between local authorities and civil society (2019). URL: <https://mistosite.org.ua/articles/kyiv-interaction-between-local-authorities-and-civil-society> (accessed 1 August 2019).

26. Lviv: interaction between local authorities and civil society. (2019). URL: <https://mistosite.org.ua/articles/interaction-between-local-government-bodies-and-civil-society-in-lviv> (accessed 1 August 2019).

27. Vavrenyuk, S. A. (2019) Features of governmental regulation in the sphere of educational services of Ukraine. Public management: collection. Issue 2 (17). 25-34.

28. Why do Ukrainian Ministries need public consultations: training by Lidiia Yershykhyna. URL: <http://association4u.com.ua/index.php/en/2-uncategorised/155-why-do-ukrainian-ministries-need-public-consultations-training-by-lidiia-yershykhyna> (accessed 1 August 2019).

29. Young Scientists Council at the Ministry of Education and Science of Ukraine. URL: <http://www.eurodoc.net/na/ysc-ukraine> (accessed 1 August 2019).

Historiographical and source criticism research approaches to public councils study

Simonian Anna Vramivna

Postgraduate Student
at the Department of Political Science
and International Relations
of Volodymyr Dahl East
Ukrainian National University
pr. Central 59-a, Severodonetsk, Ukraine

The article gives a detailed analysis of the state of scientific elaboration of the issue of functioning of public councils under executive bodies in the modern political system of Ukraine. The relevance of the chosen research topic is conditioned by the leading role of public councils in the process of civil society institutions and democratic society establishment and development. A mention should be made that public councils are an institutionalized form of public control over the activities of public authorities and the exercise of citizens' constitutional right to govern the state.

In recent times, Ukrainian civil society is under development, which is why a thorough study of the activities of public councils is necessary to identify possible institutional, domestic and foreign policy factors for destabilizing Ukraine as a state.

A comprehensive scientific analysis of the functioning of public councils in the current Ukrainian political system methodologically involves the systematic study of the existing set of scientific and analytical researches on this issue (the historiographical aspect) and the identification of the necessary source base (the source studies aspect). The article focuses on a detailed analysis of the functioning of public councils in the contemporary political system of Ukraine from the perspective of historiographical and source studies approaches.

It should be stressed that the source base of this research problem, which consists of by-laws, official documents of public councils, analysts, results of scientific researches, as well as articles and other publications in the media, has been identified and elaborated.

Data are given about the conducted analysis of research papers demonstrate the interest of researchers in the issue of functioning of public councils, as well the variety of topics and areas of research and analytical papers. Nevertheless, the issues of the activity of the Council of Heads of Public Councils at the executive bodies under the Cabinet of Ministers of Ukraine and advisory bodies (public and expert councils) at the committees of the Parliament of Ukraine are not studied at all. The identified research sources are transparent and publicly available on the Internet.

The results obtained will be the basis for further scientific analysis of the functioning of public councils in Ukraine's current political system and their role in the development of civil and democratic society.

Key words: public councils, civil society institutions, advisory bodies, public control, civil society, public authorities, political system, historiography, source base.